

Анотація

У статті описані проблеми типології житлових будівель в сучасній Україні. Підіймається питання про необхідність введення нової, сучасної типології виходячи з існуючих потреб населення. Аналізується сучасний світовий досвід домобудівництва. Наводяться приклади використання такого досвіду в будівництві житлових будинків в Україні.

Ключові слова: житлові будівлі, типологія житлових будівель, інформаційне суспільство, типове домобудівництво.

Annotation

The problem questions of typology of residential buildings in contemporary Ukraine were described in the article. The question of the need for a new typology was raised in this work. The modern typology should be created according to the needs of the population. The modern world experience in residential building was analyzed in the article. The examples of modern residential buildings in Ukraine are also described in the article.

Key words: residential building, typology of residential buildings, the information society, types of housing.

УДК 721:712.2:628:863.8(045)

Л. Р. Гнатюк,

к. архітектури, доцент

Є. В. Прилуцький

студент 4-го курсу, кафедра КТД,

Національний Авіаційний Університет, Україна

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ НАВЧАННЯ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В КОНТЕКСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Анотація: у роботі за допомогою аналітичного методу існуючих проблем розглянуто використання прикладного мистецтва, як засобу психологічної реабілітації осіб з обмеженими можливостями та їх підготовку до подальшого самостійного працевлаштування з урахуванням їх фізичних особливостей.

Ключові слова: особа з обмеженими можливостями, обмеження життєдіяльності, психологічна реабілітація, психологічна адаптація, професійна реабілітація.

Постановка проблеми. Поступово розширюються можливості отримання людьми з вадами здоров'я освіти, набуття професії, здійснення

особистісного саморозвитку та самоствердження. Проводиться організація та проведення різних національних та міжнародних виставок творчості, створено цілу структуру закладів фізичної культури та спорту для реабілітації людей з вадами здоров'я. Безпомилково можна стверджувати, що ця справа йде назустріч гострому соціальному запиту цілої групи населення, яка, не маючи достатньої матеріальної та соціальної підтримки держави при обмежених хворобою власних можливостях, має нагальну потребу почуватися людиною в цивілізовану суспільстві, тобто мати можливість культурного і духовного розвитку та самоствердження насамперед слід відмітити, що "духовна" реабілітація повинна мати двосторонній характер. Здебільшого об'єктом її вважається людина з особливими потребами, яку треба пристосувати до суспільства. Наразі потрібно розвивати зворотний аспект проблеми – пристосовувати суспільство до того, що все більше його членів мають функціональні обмеження".

Аналіз останніх досліджень, публікацій та нормативних актів. На сучасному етапі розвитку країни суспільство прагне задовольняти все ширше коло потреб осіб з обмеженими можливостями, в тому числі духовними, створювати для них повноцінні умови життя. Отже, на сьогодні медична модель інвалідності замінюється на нову модель – соціальну. Як зазначає А. Г. Шевцов, у цій новій моделі проблема фізичних, сенсорних чи ментальних обмежень людини розглядається в першу чергу як соціальна, веде до нової реабілітаційної філософії, що пов'язана з поворотом у суспільній свідомості від "культури корисності" до "культури гідності", який означився в другій половині ХХ ст. [2]. Людину з обмеженими можливостями слід розглядати незалежно від її дієздатності й корисності для суспільства, як об'єкт соціальної політики, що орієнтована на створення особі умов для максимально можливої реалізації всіх потенційних здібностей, інтеграції у суспільство.

Напрямки психолого-педагогічної реабілітації людини з обмеженими можливостями не повинні суперечити основним законодавчим актам, що регулюють систему соціального захисту осіб з психофізичними порушеннями, якими є: Декларація про права інвалідів від 9 грудня 1971 р.; Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 р.; "Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів" прийняті Генеральною Асамблеєю ООН у грудні 1993 р.; Конституційні гарантії: Стаття 48. Кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, який включає достатнє харчування, одяг, житло. Стаття 49. Кожен має право на охорону здоров'я, меддопомогу і медичне страхування [86]; Закон України "Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні" (1991 р.); Закон України "Про освіту"; Закон України "Про психіатричну допомогу"; Закон України "Про пенсійне забезпечення";

Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.92 р. № 31 "Про комплексну програму розв'язання проблеми інвалідності". Попри існуючу суттєву законодавчу базу, яка, нажаль, не завжди має виконавче підґрунтя, не повністю розглянутим лишаються методи повернення людини до професійної діяльності.

Формування цілей статті. Виявити особливості створення середовища для навчання осіб з обмеженими можливостями задля здобуття нормальних умов працевлаштування в подальшому житті.

Основна частина. Основою політики відносно осіб з вадами здоров'я є їх реабілітація. Відкритість соціальної реабілітації у майбутньому, її динамічність та варіативність, у зв'язку з чим вона має знаходитись у процесі постійного пошуку і зміни, весь час формуючи нові орієнтири й цілі. Психологічна реабілітація є не менш важливою ніж фізична. Розвиток творчих здібностей може стати головним аспектом у психологічній реабілітації осіб з можливостями за умов створення комфортних умов для навчання різним видам мистецтв. Існує необхідність створювати спеціальні навчальні центри, заклади, розраховані на навчання різним видам мистецтв людей з обмеженими можливостями різного віку, з різними фізіологічними вадами [1].

Ділянки таких закладів слід розміщувати в найбільш сприятливих природних умовах, бажано у приміській зоні чи поблизу зелених масивів, природних або штучних водоймищ; вони повинні бути достатньо віддалені і захищені від магістральних вулиць і доріг з інтенсивним транспортним рухом та інших джерел забруднення повітря, води, ґрунтів, мати зручні під'їзні шляхи. Екстер'єр таких закладів має позитивно налаштовувати відвідувачів, надихати на творчі пошуки.

Композиційно такі навчально-реабілітаційні центри залежать від обраної території та орієнтації за сторонами світу. Важливо врахувати оточення та ландшафт. При проектуванні та будівництві спеціалізованих закладів для людей з обмеженими можливостями необхідно уважно ставитися до питання функціональної організації архітектурного простору та рішень інтер'єру. Оточуюче середовище може слугувати як додаткова складова до процесу творчого пошуку і загальної психологічної реабілітації. При виборі конструктивних рішень та матеріалів необхідно враховувати, що подібні об'єкти є здебільшого державним чи соціальним замовленням. Тож треба намагатись запроєктувати комплекс центру таким чином, щоб він мав оптимальний показник «якість-ціна».

Спеціальні центри розташовуються в будинках блочного типу або в декількох корпусах, що з'єднані між собою теплими переходами.

Поверховість будинків не повинна перевищувати 2 поверхи для людей з порушеннями зору, опорно-рухового апарату, розумово відсталих. Для людей з

порушеннями слуху, тяжкими порушеннями мовлення допускається будівництво 3–поверхових центрів.

Вхід до будинку повинен бути захищений від атмосферних опадів, перед ним слід влаштувати майданчик розміром не менше 1x2,5 м з дренажем. Зовнішні входи в будинок повинні бути обладнані подвійними тамбурами. На вході необхідно встановити решітки для чищення взуття та урни.

Для успішної соціально-психологічної реабілітації та адаптації осіб з вадами здоров'я в суспільство сьогодні важливого значення набуває професійний напрямок реабілітації, необхідність засвоєння нового професійного досвіду, тому, що сучасний ринок праці висуває суттєво більш високі вимоги до трудової активності та професійних навичок працівників. Чим раніше почнеться направлений особистісний і професійний розвиток особи з обмеженими можливостями, тим більшою мірою можна прогнозувати психологічне благополуччя, задоволеність життям і особистісний ріст кожної людини. Не залежно від фізіологічних вад практично кожна людина може займатись тим чи іншим видом мистецтва, тому важливо щоб такі центри були багатопрофільними.

Одним з найбільш вдалих варіантів оформлення таких центрів є використання екологічного стилю, а саме використання великої кількості природних матеріалів, сучасних технологій, світлих чистих кольорів, використання різних видів освітлення приміщень з врахуванням природного освітлення. Створення динамічного відкритого простору в приміщення загального призначення і більш стриманого, затишного простору приміщень закритого типу. Також вдалим варіантом оформлення буде використання українського стилю, з простими зрозумілими формами, геометричними лініями, великою кількістю текстилю, використанням природних матеріалів, що дозволить встановити зв'язок між культурою і мистецтвом. Використання такого стилю як хай тек передбачає створення вільного середовища не переобтяженого формами і кольорами, з використанням таких матеріалів як скло, метал, пластик.

Варто використовувати яскраві акценти в оформленні інтер'єрів закладів, цими акцентами зокрема можуть бути творчі роботи людей, що проходять реабілітацію цьому закладі – картини, гобелени, скульптури тощо. Такі акценти не тільки прикрасять інтер'єр а надихнуть їх авторів на нові творчі ідеї та пошуки. Також такі акценти неодмінно привернуть увагу людей що прийшли до цього центру вперше і зацікавлять у навчанні тому чи іншому вид мистецтва.

Реабілітаційні програми можна поділити за такими напрямками: психологічним, що передбачає психологічну підтримку людини з обмеженими

можливостями [5]; соціально-культурним, який передбачає активізацію та розвиток творчо-художнього потенціалу дітей і дорослих, засвоєння ними цінностей культури та мистецтва; професійним, що орієнтується на навчання інваліда трудовим навичкам, поглиблення його професійних знань та знаходження для нього посильної роботи [3]; соціально-реабілітаційним, що має на меті вирішення завдань соціалізації особистості з обмеженими можливостями [8].

Для успішної соціально-психологічної реабілітації та адаптації осіб з вадами здоров'я в суспільство сьогодні важливого значення набуває професійний напрямок реабілітації, необхідність засвоєння нового професійного досвіду тому, що сучасний ринок праці висуває суттєво більш високі вимоги до трудової активності та професійних навичок працівників. Чим раніше почнеться цілеспрямований особистісний і професійний розвиток особи з обмеженими можливостями, тим більшою мірою можна прогнозувати психологічне благополуччя, задоволеність життям і особистісний ріст кожної особистості [4].

Гарним прикладом такої реабілітації є навчання різним видам декоративно-прикладного мистецтва, а саме навчання скульптурі, різьбленню, вишивці, гобелену та художньому розпису. Для виявлення тих чи інших здібностей у інваліда слід провести тренувальні вправи з усіх видів мистецтва задля виявлення таланту або інтересу і вже потім поділяти на мистецькі групи. Перспективою такої роботи з пацієнтами є здобуття вмінь та навичок у нових ремеслах. Також досить гарним є факт спілкування з пацієнтами через його твори, необхідно лише вчасно помітити, які проблеми демонструє людина через свої твори та направити роботу психолога в потрібному руслі для більш конкретного процесу реабілітації.

За допомогою прикладного чи об'ємного мистецтва можна розвинути у пацієнта не лише смак до прекрасного, а і розвинути просторове мислення, дотикове сприйняття та образність. Спираючись на це досить гарним є для людини з поганим зором використовувати скульптуру, а наприклад для людини з порушеною координацією – декоративний розпис.

Пацієнтів слід також класифікувати за здатністю рухатись та пропонувати ті чи інші види мистецтва. Після проходження реабілітаційного періоду людина отримує спеціальність у певній галузі мистецтв, які є не досить популярними для здорових молодих осіб. Такий підхід до реабілітації надасть змогу у подальшому працевлаштуванні, підтриманні та розповсюдженні народних традицій та народного мистецтва, яке славилось і є досить популярним при створенні сучасних інтер'єрів.

Слід розробити програму співпраці інвалідів та мистецьких і дизайнерських шкіл задля підтримання інвалідів та демонстрацію їх мистецьких бачень оточуючого світу, адже бачення таких людей є досить цікавим та індивідуальним, не замкнутим певними стереотипами існуючого суспільного ладу. Такий підхід до реабілітації надасть надію на нормальне життя особам з обмеженими можливостями та зробить їх соціально рівними з основною масою населення.

Висновки. На основі проведених досліджень та проектних пропозицій виявлено особливості створення середовища для навчання осіб з обмеженими можливостями, а саме:

- склад та функціональний зв'язок приміщень у будівлях для навчання людей з обмеженими можливостями є таким, що потребує докладного аналізу на стадії передпроектного опрацювання;
- у різних проектних ситуаціях склад та площі приміщень можуть змінюватись;
- у проектуванні закладів подібного типу може виникати така проблема, як втрата корисної площі, саме тому варто з'єднувати різні функціональні блоки та групи приміщень;
- організація території центрів реабілітації повинна враховувати навколишнє середовище, котре має трактуватись як додаткова складова до процесу реабілітації;

Література

1. Абульханова-Славская К. А. О субъекте психической деятельности. М., 1983. – 88 с.
2. Швецов А.Г. Самопознание и Субъективная психология Библиотека самопознания Тропа Троянова, Издательское товарищество `Роща Академии`2003
3. Баб'як М. М. Особистість з позиції динамічного підходу. – К.: Освіта, 1994. – 106 с.
4. Бернс Р. Развитие Я - концепции и воспитания. – М.: Педагогика, 1986. – 121 с.
5. Бех І. Д. Психологічна суть гуманізму у вихованні особистості// Педагогіка і психологія. – 1994. – № 3. – 108 с.
6. Глозман Ж. М. Общение и здоровье личности: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. – М.: Издательский центр "Академия", 2002. – 208 с.
7. Давыдов В. В. Виды обобщения в обучении. – М. 1972.
8. Дурай-Новиков К. М. Я – это Я, или как стать счастливым. – Л.: Лениздат, 1992.– 192 с.
9. Калмыкова З. И. Продуктивное мышление как основа обучаемости. – М., 1981.

Аннотация

В работе с помощью аналитического метода существующих проблем рассмотрено использование прикладного искусства, как средства психологической реабилитации лиц с ограниченными возможностями и их подготовку к дальнейшему самостоятельному трудоустройству с учетом их физических особенностей.

Ключевые слова: человек с ограниченными возможностями, ограничения жизнедеятельности, психологическая реабилитация, психологическая адаптация, профессиональная реабилитации.

Abstract

In this paper an analytical method using the existing problems examined using arts as a means of psychological rehabilitation of persons with disabilities and their preparation for future self-employment on the basis of their physical features.

Keywords: Individuals with disabilities, disability, psychological rehabilitation, psychological adaptation, vocational rehabilitation.

УДК 629.735

В.В. Самойлович

професор кафедри теорії архітектури КНУБА,

В.В. Ключєва

асистент кафедри інформаційних технологій КНУБА

ОБГРУНТУВАННЯ РОЗРОБКИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПРОЕКТУВАННЯ ОПОРЯДЖЕННЯ ІНТЕР'ЄРІВ

Анотація: розглядаються основні етапи визначення вимог до опорядження інтер'єрів будівель та розроблений на їх основі алгоритм оцінки і вибору опоряджувальних матеріалів.

Ключові слова: опорядження інтер'єрів, вимоги до матеріалів, оцінка і вибір, автоматизація процесу, схема алгоритму.

Постановка проблеми. Створення виразних архітектурних рішень будівель, естетичність і комфорт інтер'єру значною мірою визначається раціональним застосуванням опоряджувальних матеріалів. Проте до опорядження традиційно ставляться як до кінцевого етапу проектування, який врешті-решт зводиться до оформлення вже готового об'єкта.

В наші дні роль опорядження в архітектурному формоутворенні значно зросла. Воно стало своєрідною художньою палітрою архітектора та дизайнера, без якої неможливе втілення в натурі жодного творчого задуму.

Значно зросла і номенклатура опоряджувальних матеріалів, а в зв'язку з цим і видів опорядження. Якщо 70-80 років тому номенклатура різних видів опоряджувальних матеріалів не перевищувала 20 найменувань, то сьогодні вона нараховує сотні.

Як показує практика, сьогодні вибір опоряджувальних матеріалів ґрунтується на евристичному підході, коли проектне рішення опорядження